

KOKU STĀVOKĻA NOVĒRTĒJUMS

Objekts: Salātu iela (posmā no Zaļās līdz Dārza ielai), Bauska, Bauskas novads

Zemes kad. apzīmējumi Nr. 40010050299, 40010040256

Pasūtītājs: Bauskas novada pašvaldība

Izpildītājs: SIA "KOKU EKSPERTS"

Koku eksperts: G.Leiburgs

2025

SIA „KOKU EKSPERTS”, Reģ. Nr. 40103756780, juridiskā adrese Vizmas Belševicas iela 5 – 87, Rīga, LV-1082, mob. tālr. 29135557,
leiburgs@gmail.com , www.kokueksperts.lv

24.02.2025.

Kroņaucē/ Nr. 2025_8

KOKU NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS, EKSPERTA ATZINUMS

Koku inventarizācija objektā: Salātu iela (posmā no Zaļās līdz Dārza ielai), Bauska, Bauskas novads (kadastra apzīmējumi 40010050299, 40010040256), veikta 2025. gadā 18. februārī pēc Bauskas novada pašvaldības pasūtījuma. Kopā dabā izpētes teritorijā numurēti un novērtēti **22** gab. koki ielas sarkanajās līnijās, kā arī izstrādāts labiekārtojuma priekšlikums projekta izmaiņām.

Inventarizāciju veica un priekšlikumus izstrādāja: eksperts Gvido Leiburgs

Eksperta kvalifikācija: mežzinātņu inženieris (LLU MF, diploma Nr. 001095), dārznieks (VBĐT, diploma Nr. T048304), EAC (Eiropas Arboristu padome) sertificēts arborists (ETW sertifikāta Nr. ID001624), EAC sertificēts koku tehniķis (ETT sertifikāta Nr. ID001624), Latvijas Kokkopju-Arboristu biedrības sertificēts arborists-koku eksperts (sertifikāts Nr. 2/2020), LR dabas eksperts, kurš tiesīgs sniegt atzinumus par biotopu grupu: meži un virsāji, sugu grupām: vaskulārie augi (tai skaitā koki), ķērpji, bezmugurkaulnieki (DAP sertifikāta Nr. 058), LAAAB (Latvijas Ainavu arhitektu asociācijas biedrības sertif. ainavu tehniķis-darbu vadītājs (sertifikāts Nr. 032-2008), Latvijas Dendrologu biedrības sertificēts dendrologs (sertifikāta Nr.001)

Objektā novērtēti tie koki, ko apdraud būvdarbu realizēšana Salātu ielas pārbūves procesā.

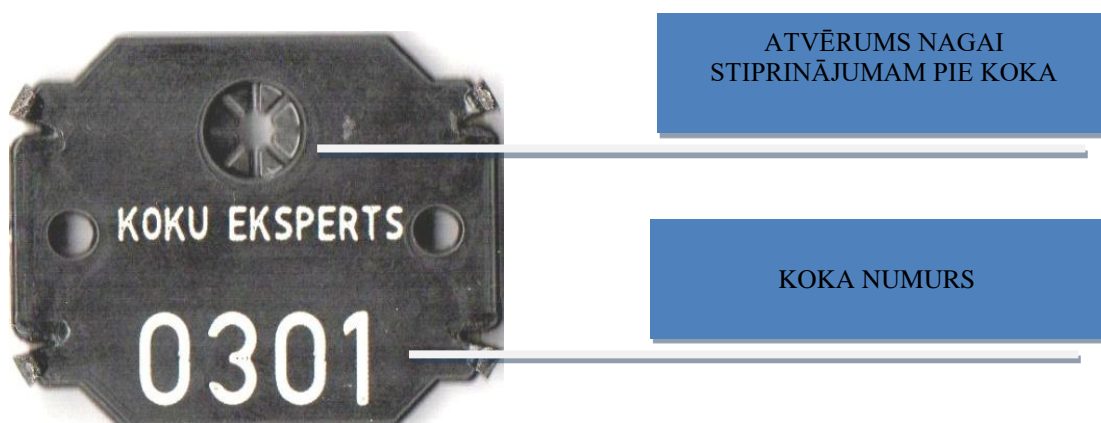
Koku novērtēšanā izmantota Latvijas Kokkopju-Arboristu biedrības 2019. gadā apstiprinātā metodika “Ārpus meža augošu koku vizuālās novērtēšanas metodika”.

Pirms koku novērtēšanas koki dabā numurēti ar speciāliem plastmasas numuriem, kas pie koka piestiprināti ar nerūsējošu naglu pie koka stumbra aptuveni 2,5 m augstumā. Numuri ir piestiprināti tā, lai kokam augot, tie neieaugtu koka stumbrā, tie ir UV un vides noturīgi. Koka numura piestiprināšana ar naglu pie koka nav kokam bīstama, bet palīdz koku viegli identificēt, plānojot un veicot kopšanas pasākumus.

Objektā kokiem izmantota sekojoša numerācija: **1441-1462**.

Numuri atspoguļoti kopsavilkuma tabulā un plānā.

Visiem novērtētajiem kokiem atsevišķi ir sagatavoti fotoattēli ar koka numerāciju.

Secinājumi par koku stāvokli un kopšanas rekomendācijas

Novērtējot objektu un analizējot koku stāvokļa novērtējumu, secināms:

1. Izpētes teritorijā atrodas Bauskas pilsētas centrālajā daļā Salātu ielā. Iela ir viena no Bauskas maģistrālajām ar augstu satiksmes un pieguļošās apbūves intensitāti, kur jāsavieno un jāsabalansē inženierkomunikāciju, autostāvvietu, satiksmes drošības, gājēju, velo infrastruktūras un pilsētvides ainavas vajadzības un prasības. Apstādījumu kvalitāte un apjoms kopumā ir nepietiekošs.

1. Att. izpētes teritorijas shēma (izmantots kartogrāfiskais materiāls no DAP ddps "Ozols" 24.02.2025.)

2. Izpētes teritorijā novērtētas **3 koku dažādības jeb taksoni** – āra bērzs/*Betula pendula* (**6 gab.**), Holandes liepa/*Tilia x europaea* (**15 gab.**), platlapu liepa/*Tilia platyphyllos* (**1 gab.**).
3. Teritorijā dominē "galotņotas" **Holandes liepas/*Tilia x europaea* (68 %)** un āra bērzi (27 %) ar brīvi augošiem vainagiem.
4. Koku vidējais **vecums varētu sasniegt 30-40 gadus**. Koki stādīti vienlaicīgi ar ielas izbūvi un pieguļošo daudzstāvu daudzdzīvokļu ēku būvniecību.
5. Vidējais novērtēto koku fiziskā stāvokļa novērtējums objektā ir **5,05** no 10. Vidējais koku stāvoklis raksturojams kā problemātisks, kas ir likumsakarīgi, jo lielāko īpatsvaru sastāda iepriekš "galotņotie" koki.
6. Galotņotās liepas pēdējos gados regulāri cirptas, veidojot kompakts nelielus vainagus, atsevišķos gadījumos izteikti disproporcionālus. Šādiem kokiem ir zema ekoloģiskā vērtība un to sniegtie ekosistēmu pakalpojumi ir nenozīmīgi. Lapu apjoms ir mazs, bet koku uzturēšana ir finansiāli ietilpīga, jo kopšana jāatkārto katru gadu vai retākais 1x 3 gados. Līdz ar to ir būtiska negatīva bilance pretnostatot ieguldījumus ilgtermiņā un ekosistēmu pakalpojumu atdevi.
7. **Izpētes teritorijā no selektīvi novērtētajiem kokiem:**
  - 10.1. **koki, 0 gab.** ir **izcils**, ko nepieciešams saglabāt un sakopt,
  - 10.2. **koki, 0 gab.** ir **ļoti vērtīgi koki** un iespēju robežās ir saglabājami, kopjami,
  - 10.3. **koki, 20 gab.** ir **vērtīgi koki** kopjami,

- 10.4. **koki, 2 gab.** ir **mazvērtīgi un nevērtīgi koki**, kuru saglabāšana stāvokļa dēļ nav uzskatāma par prioritāru.
8. Secināms, ka novērtējumā dominē vērtīgie koki (viens no pamatkritērijiem ir koka dimensijas), tomēr lielākā daļa šo koku Nr. 1441-1456 ir ar sliktu fizisko stāvokli, kam par iemeslu ir koku neatgriezeniskie bojājumi, veicot "galotņošanu", kā arī sakņu un stumbra bojājumi, nomākti koku vainagi.
9. Analizējot kopējo teritorijas koku stāvokli secināms, ka teritorijā nav konstatēti koki, kas šobrīd rada vides bīstamību. Tomēr jāņem vērā, ka, saglabājot kokus pie plānotās būvdarbu intensitātes būtiski palielinātos to bīstamība un samazinātos potenciālā dzīvotspēja. Īpaši tas attiecināms uz āra bērziem. Minētā suga slikti pielāgojas būtiskiem sakņu bojājumiem.
10. Izpētes teritorijā **nav viens no novērtētajiem kokiem nav sasniedzis ĪADT – aizsargājama koka kritērijus**, pamatojoties uz MK noteikumu Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 2. pielikuma kritērijiem.
11. Veicot koku izpēti, īpaši aizsargājamas sugu dzīvotnes netika konstatētas, kuru aizsardzība pamatojas ar MK noteikumiem Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu".
12. Kokiem nav novērotas lielas dimensijas vai īpaši izceļama ainaviskā vērtība.
13. **Novērtēto koku kopšanas prioritātes un kopšanas darbu apjoms**

Kopšanas darbu prioritāte	Koku skaits, gab.	Arborista darba stundas*
A1	-	-
A2	-	-
B	20	9,6
C	-	-
D	2	-

*arborista darba stundu apjoms koka sakopšanai ir provizorisks un ietver tikai koka kopšanai paredzēto darba laiku. Reālo darba stundu patēriņu ietekmē pasūtītais darbu apjoms, laika apstākļi, koku kopšanas speciālista pieredze un izmantotās tehnoloģijas.

Prioritātes apzīmējums*	Kopšanas darbu prioritātes apraksts*
A1	<i>nekavējoties jānodrošina kopšanas pasākumi, akūti bīstams koks, kas atbilst kritērijiem: paceltas saknes, sašķelts, aizlūzis vai nolūzis stumbrs**; jebkurš būtisks koka strukturāls bojājums (tai skaitā sakņu izslīdēšanas risks, sakņu/stumbra pamatnes bojājumi, trupes apjoms, v-veida stumbrs ar reakcijas koksnī un plaisu, iekārušās lielu dimensiju koka daļas, dzīvnieku (piemēram, bebru) bojājumi u.c.) eksperta vērtējumā, kas no koka novērtēšanas dienas reāli apdraud dzīvību vai īpašumu</i>
A2	<i>noteikti jāsakopj tuvāko 6 mēnešu laikā, pie nelabvēlīgiem ārējās vides apstākļiem var apdraudēt dzīvību vai īpašumu; iekārušies bīstami zari, v-veida stumbri ar reakcijas koksnī, sakņu/stumbra pamatnes bojājumi, trupes apjoms u.c.</i>

B	<i>nav steidzami jākopj, bet ir kopšanas nepieciešamība (koks nav uzskatāms par akūti bīstamu)</i>
C	<i>var sakopt, bet kopšanas darbi galvenokārt uzlabo koka vizuālo izskatu vai arī kopšanas pasākumi vērtēšanas brīdī nav nepieciešami, bet ilgtermiņā ir vēlami, piemēram, VDS izmantošana</i>
D	<i>kopšanas darbi nav nepieciešami vai arī koka drošības zonā ir zema teritorijas izmantošanas intensitāte, nav infrastruktūras objektu un pieļaujams, ka koks var brīvi nolūzt vai nogāzties</i>

* tiek piešķirts, ņemot vērā koka stāvokli un vides apdraudējumu

**MK noteikumi Nr. 309 "Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža"

KSS – koka stabilizācijas sistēmas

14. Koku kopšanas pasākumu kopsavilkums:

Vidējais koku stāvokļa novērtējums 1-10	Kopšanas pasākumi, koki, gab.											Arborista darba, h	
	BĪSTAMA (augsta)	sausie zari	bīstami zari	atvases	polardēšana/cirpšana	vainaga pacelšana	galotņu redukcija	skeletaru īsināšana	vainaga samazināšana	koka stabilizēšanas sistēmas	pieļaujams likvidēt		rekomendējoši likvidēt
5.05	0	1	0	1	16	4	0	0	0	0	15	2	9.6

15. Koku radītais vides apdraudējums objektā, kas izriet no teritorijas izmantošanas intensitātes un koka stāvokļa, vērtējams kā zems. Kopumā 16 kokiem, tos saglabājot, ir jāveic regulāra vainagu cirpšana, 4 kokiem jāveic vainagu pacelšana jeb apakšējo zaru apzāģēšana ielas profilā, 15 kokus, ņemot vērā esošo un paredzamo situāciju ir pieļaujams likvidēt, bet 2 gab. rekomendējoši likvidēt, jo šiem kokiem kopšana ir bezjēdzīga to stāvokļa un ārēju apstākļu rezultātā.

16. **Nevienam no novērtētajiem 22 kokiem būvobjektā Salātu ielā nav novērojami nekādi aizsardzības pasākumu būvdarbu laikā.** Nav nodrošināti pat stumbru aizsargvairogi. Novērojama būvdarbu tieša negatīva ietekme, konstatēti koki ar būtiski bojātu sakņu sistēmu vai bojātiem stumbriem, piemēram Nr. 1447. Ja kokus projektā bija paredzēts nozāģēt, tad tas bija jāizdara pirms būvdarbu aktīvās fāzes uzsākšanas. Ja koki tika saglabāti, tad bija jānodrošina to aizsardzības pasākumi.

2. Att. Bojāts koks Nr. 1447 bez stumbra aizsardzības nodrošināšanas

17. Lai nodrošinātu vides drošību, ainavas aizsardzību, vērtīgo koku saglabāšanu un īpaši aizsargājamo koku labvēlīgas aizsardzības režīma nodrošināšanu, rekomendējoši:

17.1. Koku likvidēšanu un kopšanu, ņemot vērā koku stāvokli, dabas aizsardzības un ainavas kopšanas prasības, plānot un veikt atbilstoši pielikuma Nr. 1 „Koku stāvokļa novērtējuma tabula” informācijai, ņemot vērā koku kopšanas prioritāšu secību. Plānot 21 novērtētā koka likvidēšanu un 1 koka (Nr. 1459) saglabāšanu, nekavējoši nodrošinot tā sakņu un stumbra aizsardzības pasākumus.

17.2. Veicot koku kopšanas, tai skaitā stabilizācijas sistēmu montāžas, darbus arborists var pieņemt lēmumu par alternatīvu kopšanas veidu vai citu kopšanas intensitāti, ievērojot Eiropas koku kopšanas standarta nosacījumus

<http://www.kokiem.lv/dokumentiunvadlinijas/Profesionalasvadlinijas/eiropas-koku-kopsanas-standarts/>, konsultējoties ar SIA KOKU EKSPERTS;

17.3. Koku kopšanas pasākumus rekomendējoši veikt kvalificētam arboristam,

17.4. Veicot koku kopšanu, īpašu uzmanību pievērst objektam tieši pieguļošajos privātajos zemes gabalos augošo koku vainaga pacelšanai (apakšējo zaru izzāgēšanai vai tīsināšanai) veloceliņa profilā līdz h 2,5-3 m un ielas profilā 4,5-5,0 m.

18. Pirms koku nozāgēšanas jāsaņem **vietējās pašvaldības koku ciršanas atļauja**, saskaņā ar MK noteikumu Nr.309 “Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža” nosacījumiem.

Priekšlikumi Salātu ielas rekonstrukcijas projekta izmaiņām

1. Paredzēt novērtēto koku Nr. 1441-1458 un 1460-1462 likvidēšanu, jo šo koku saglabāšana nav savietojama ar projekta realizēšanu, vienlaicīgi paredzot ielā papildus apzaļumošanas darbus.
2. Izvērtējot sākotnējo projekta ģenerālplānu, secināms, ka 590 m garajā rekonstrukcijas darbu posmā nav paredzēta nekāda būtiska zaļā infrastruktūra, nav plānoti koku vai krūmu stādījumi. Visā ielas platumā dominē cietie segumi. Šāds projekta risinājums neatbilst labas pilsētplānošanas principiem, ir pretrunā ar klimata pārmaiņu seku mazināšanas pasākumu plānu un ir nelabvēlīgs iedzīvotāju labbūtībai.
3. **Plānot vismaz 15 gab.** (3+3+2 +7-rotācijas aplī) jaunu stādvieta izveidi jaunstādāmajiem kokiem (sk. 3 pielikums 3. Salātu ielas apstādījumu struktūras plāns (priekšlikums)) 21 nozāgētā koka vietā. Skaitis 15 kokiem ir atrasts būtiski nemainot projekta konfigurāciju, "upurējot" tikai 4 auto stāvvietas, pēc principa, ka ik pēc 4 auto stāvvietām paredzama 1 koku stādvieta plānotās auto stāvvietas platumā, lai nodrošinātu koka augšanai nepieciešamo minimālo augšanas telpu. Tāpat ņemta vērā arī pieguļošo teritoriju perspektīvo koku augšanas telpa, kas nozīmē, ka visā ielas garumā nav nepieciešamības stādīt kokus auto stāvvietu zonā ar vienādu intensitāti. Tāpat stādīšanas vietu izvēli būtiski samazina apakšzemes komunikāciju izvietojums. Koku skaitu var arī palielināt, veicot būtiskākas izmaiņas projektā.
4. **Kopumā pietiekoša izmēra un atbilstoši sagatavotā stādvieta iestādītie 15 koki 5-10 gadu laikā varētu kompensēt nozāgēto 21 koku, ilgtermiņā samazinot uzturēšanas izmaksas.**
5. Koku stādījumi jāplāno **mulčētās apdobēs ar 100% krūmu stāva noseģumu**, tas palīdzētu gan uzlabot koku izaugšanos un noturību stresa apstākļiem, gan uzlabotu ielas ainavisko kvalitāti. Rekomendējamo krūmu ziemciešu sugu sastāvs: ložņu kārkls/*Salix repens var. argentea* + graudzāles /*Molinia caerulea* 'Heidebraut'. Iespējama arī rievaino rožu/*Rosa rugosa* stādīšana. Šīs sugas labi pacieš pilsētu augšanas apstākļus un iespējami labi pacieš augšņu sasāļošanu, tomēr jāreķinās, ka dabiskos biotopos rievainā roze/*Rosa rugosa* ir invazīva suga.
6. Koku stādīšanai rekomendējoši izvēlēties **kompaktas vertikālas formas vainaga kokus**, kas pieauguši sasniedz 10-18 m augstumu, piemēram: parastais skābardis/*Carpinus betulus* 'Fastigiata' vai **lauku kļava**/*Acer campestre* 'Elsrijk' vai sarkanā kļava/*Acer rubrum* 'Scanlon' vai **kokveida lazda**/*Corylus colurna*. Iespējams stādīt arī kompakts ozolus, piemēram, *Quercus warei* 'Long', kas ir noturīgāki pret vētrām, salīdzinot ar parasto ozolu/*Quercus robur* 'Fastigiata' ('Koster'). Minētie taksoni ir atlasīti ņemot vērā konkrēto paredzamo augšanas vietu un specifiskos apstākļus. Paredzams, ka augšana vietā būs nepietiekams augsnes mitrums, viegla augsnes sasāļošana, bāziska augsnes reakcija un ierobežota auglīga grunts pieejamība.

7. Koku stādvieta jāgatavo 0,8 m dziļumā **visā zaļās "salinas" platībā** vai vismaz 10 m² platībā katram kokam. Vietās, kur pirms tam bijuši cietie segumi, visā zaļās zonas platībā **jādemontē ne tikai asfaltbetona segums, bet arī viss šķembu slānis**. Vairāk par stādīšanas nosacījumiem un stādvieta gatavošanu informāciju var iegūt Rīgas valstspilsētas Mājokļu un vides departamenta izdotajās vadlīnijās: <https://mvd.riga.lv/nozares/vides-parvalde/publiskie-apstadijumi/>
8. **Koku stādu minimālie kritēriji:** kamolstādi, 4 x (četras reizes pārstādīti) stumbra apkārtmērs 18-20 cm (h 1 m), stāda augstums 5 m, stubrs bez zariem h 0-1,8 m.
9. **Saglabājamā koka Nr. 1459** sakņu zonā (iekrāsota 1. pielikumā) cieto segumu demontāžu veikt rūpīgi, nebojājot koka sakņu sistēmu – manuāli. Pieļaujama mazāku sakņu apgriešana ar diametru < 4 cm. Nepieciešamības gadījumā veģetācijas sezonā papildus laistāms.
10. **Nodrošināt koku tehniķa vai sertificēta arborista uzraudzību koku kopšanas un stādīšanas darbiem.**

Rekomendācijas Bauskas novada būvvaldei: sagatavot saistošos noteikumus par koku aizsardzības pasākumiem būvdarbu veikšanas laikā. Tas ļaus izvairīties no koku bojājumiem un uzlabos koku ilgtspēju pilsētā.

Izmantotie mērinstrumenti:

1. Certificēta mērlenta – Nr. 201126, kalibrēšanas sertifikāts Nr.G0920K23
2. Certificēts lāzertālmērs – hipsometrs Nr. 201178, kalibrēšanas sertifikāts Nr. G1014K23
3. Mob tālruņa kamera un gps: Samsung Galaxy Note9, SM-N960F

Koku novērtējums sastādīts uz 10 (desmit) lapām, neieskaitot pielikumu Nr. 1-3.

Pielikumi:

1. *Koku novērtējuma tabula, 5 lp.*
2. *Esošo koku novērtējuma plāns, 1 lp.*
3. *Salātu ielas apstādījumu struktūras plāns (priekšlikums), 1 lp.*

SIA KOKU EKSPERTS valdes loceklis, koku eksperts ..... Gvido Leiburgs

Dokuments ir elektroniski parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu!

SAISTĪBU ATRUNA: Koka stabilitāte un drošība laika gaitā nemitīgi mainās. Nepieciešams atkārtoti izvērtēt koka drošību, ja gada laikā iestājas viens vai vairāki sekojoši apstākļi, kas var mainīt koku drošību: vēja ātrums lielāks par 17.2 m/s, lokāla virpuļvētra, spēcīga gaisa turbulence, ekstremāls apledojums, pārmērīga sniega/ūdens uzkrāšanās vainagā, zibens radīti bojājumi, ilgstošs sausums, intensīva sniega/ūdens uzkrāšanās vainagā vienlaicīgi ar mērenu vēju, dzīvnieku, putnu, bezmugurkaulnieku, sēņu un baktēriju darbības sekas, pārmērīga augsnes pārmitrināšanās, kas var veicināt sakņu izslīdēšanu, mehāniski, ķīmiski vai termiski koka sakņu sistēmas, stumbra vai vainaga bojājumi, tai skaitā neatbilstoši veikti kopšanas pasākumi. Eksperts neatbild par koku izraisītiem bojājumiem vai nelaiemes gadījumiem, ja to iemesls ir slēpti koka bojājumi, ko nav iespējams objektīvi noteikt, veicot koka vizuālo novērtējumu no zemes (piemēram, koka sakņu bojājumi), kā arī gadījumos, ja netiek savlaicīgi veikti eksperta noteiktie kopšanas pasākumi, iestājas apstākļi, kas aprakstīti augstāk, kad nepieciešams atkārtoti izvērtēt koka drošību vai cilvēka darbību rezultātā bojāts koks, vai būtiski mainījušies apstākļi koka tuvumā un tamlīdzīgi. Koku novērtēšanu, stāvokļa monitoringu un vainaga drošības sistēmu pārbaudi veikt EAC (Eiropas Arboristu padomes) sertificētiem arboristiem. Vainaga drošības sistēmas nepieciešams vizuāli pārbaudīt pēc vētras vai vismaz 1 reizi 5 gados, veicot pārbaudi koka vainagā, sistēmas nav ekspluatējamas ilgāk par 8-12 gadiem, atbilstoši konkrētā izgatavotājuņēmuma noteiktajām ekspluatācijas rekomendācijām.